

I. EDITORIAL

OPORTUNITĂȚILE FENOMENULUI DE GLOBALIZARE - UN ELEMENT MARCANT PENTRU CETĂȚEANUL EUROPEAN

Cons. jur. Mariana-Alina ȘTEFĂNOAIA

Abstract

The existence and development of transnational companies, transnational monopolies, the values of mergers and acquisitions, largely determine the global economy, the needs of global society, with the corresponding institutions and mechanisms. The involvement of states in a global relations system generates profound changes in the configuration of nation states, in reducing their subsequent role vis-à-vis international, interstate organizations and transnational corporations, but also in the resettlement of power positions in international relations systems. Globalization as a process constitutes, beyond the objectivity of the expansion of communications and the information revolution, a political problem with implications in all fields of activity, including the military.

Keywords: *globalization, process, interdependence, world economy, banking sector, international trade.*

1. Introducere

Fenomenele care marchează evoluția economiei mondiale în ultimele decenii stau sub semnul globalizării, al interdependențelor și interacțiunii.

Orice s-ar întâmpla, în orice colț al lumii, are efecte mai mult sau mai puțin ample asupra întregii economii mondiale.

Procesul globalizării este de dată relativ recentă. El s-a manifestat mai ales după al Doilea Război Mondial și a cunoscut o dezvoltare spectaculoasă, mai ales după anii 80, odată cu globalizarea piețelor financiare.

Viteza deosebită cu care globalizarea a cuprins întreaga lume i-a făcut pe unii specialiști să aprecieze că „... trăim transformări profunde care vor rearanja politica și economia secolului următor. Nu vor mai fi economii naționale, atunci când acest proces va fi încheiat. Tot ceea ce va mai rămâne în cadrul unor granițe vor fi oamenii, care vor compune națiunile...” (Reich, 1996, p. 11).

Rolul statului, în contextul globalizării, tinde să se minimizeze. Dacă, până acum câteva decenii, el reprezenta principalul actor al relațiilor economice internaționale, regulatorul activității economice naționale, se apreciază că statul a pierdut astăzi acest rol în favoarea companiilor transnaționale.

Cu toate acestea, există și opinii (Dicken, 1992, p. 121) conform cărora instituțiile politice ale statului rămân principala forță în modelarea economiei mondiale.

Statele naționale operează la nivel internațional pe diferite stadii de putere, concurând pentru o poziție mai bună în comerțul internațional, atragerea de investiții străine, creșterea competitivității, toate acestea cu scopul maximizării bunăstării sociale (Dicken, 1992, p. 125).

Globalizarea este văzută de mulți dintre specialiști ca fiind un fenomen eminent economic, implicând o interacțiune economică în creștere a statelor sau o integrare a sistemelor economice naționale, prin sporirea activităților de comerț internațional, a fluxului de capital și investiții. Sugestivă din acest punct de vedere este definiția dată de George Soros: „globalizarea reprezintă dezvoltarea piețelor financiare globale, creșterea corporațiilor transnaționale și dominația lor crescândă asupra economiilor naționale” (Soros, 2002, p. 23).

2. Dimensiunea economică a globalizării

Caracteristicile principale ale curentului cuprind creșterea interdependențelor la nivel global între toți actorii, internaționalizarea schimburilor și a producției, o nouă diviziune internațională a muncii, noi mișcări de migrație dinspre Sud spre Nord, un nou mediu competitiv, liberalizarea piețelor financiare, libera circulație a capitalurilor, informațiilor, persoanelor și mărfurilor, a treia revoluție industrială și transnaționalizarea tehnologiei, dominația companiilor multinaționale, intensificarea concurenței la nivel global (hiperconcurența), comprimarea timpului și a spațiului (tranzacții în timp real), afirmarea culturii contractului, nașterea unei societăți civile globale, afectarea suveranității naționale, a identității culturale și spirituale, precum și internaționalizarea statului, făcând din acesta un agent al lumii globalizate (Brăilean, 2004, p. 3).

Consecințele globalizării sunt dintre cele mai diverse și sunt deopotrivă pozitive, cât și negative. Astfel:

- apar oportunități extraordinare pentru unele state, permițându-le să valorifice într-un mod superior avantajele oferite de progresul tehnologic și de deschiderea piețelor;
- sunt reduse distanțele și se permite comunicarea în timp real;
- se formează o conștiință globală care reclamă, la modul ideal, și o abordare la scară planetară a problemelor;

- apar preocupări legate de creșterea inegalităților pe plan intern și extern; vechiul conflict între Nordul bogat și Sudul sărac fiind înlocuit de o nouă diviziune a muncii;

- se inaugurează o epocă de severă inegalitate, în primul rând, printr-o deteriorare a distribuției veniturilor, ceea ce face ca procesul analizat să fie tot mai mult asociat cu viața de zi cu zi;

- statul-națiune are de înfruntat concurenți serioși (organizațiile guvernamentale internaționale și corporațiile multinaționale) în privința primordialității pe scena internațională (Dobrescu, 2003, p. 371).

În planul rezultatelor concrete, globalizarea ar trebui să apară ca un proces de difuzie a creșterii economice și a bunăstării generale, contribuind prin transferul tehnologic la o dezvoltare de tip durabil, care să nu afecteze resursele de bază ale planetei. Din păcate însă, până în prezent, globalizarea din acest punct de vedere este încă foarte neprielnică, provocând introducerea de noi decalaje economice la scară continentală sau subcontinentală prin dezvoltarea unor mari poli de creștere (Săgeată, 2009, p. 20).

Referindu-se la acest subiect, fostul ministru francez de Externe, Hubert Vedrine, făcând o analiză a locului și rolului Franței în era globalizării, arăta: „Statele Unite sunt ca un pește mare care înoată cu ușurință în apele globalizării și le domină. Încă o dată, globalizarea nu este împlinirea unui plan american, chiar dacă marile firme americane au sprijinit-o și au profitat cel mai mult de pe urma acesteia. Este adevărat că SUA au promovat politica ușilor deschise în sectorul comercial, care a fost și politica britanicilor în secolul al XIX-lea. Americanii obțin cele mai multe avantaje din acest proces de globalizare din mai multe motive: datorită faptului că globalizarea are loc în limba engleză, că globalizarea este concepută în lumina principiilor economice neolibérale, că americanii impun abordarea lor legislativă, financiară și tehnică și că promovează individualismul” (Vedrine, 2001, p. 3).

3. Rolul actorilor economici în procesul de globalizare

Globalizarea este stadiul la care a ajuns astăzi procesul secular de internaționalizare a economiilor și a activităților economice, ca urmare a mutațiilor survenite în structurile economice interne și internaționale. Este un mijloc strategic la care au apelat marile firme și bănci pentru a-și asigura profitabilitatea și pentru a putea surmonta oscilațiile superficiale sau de profunzime petrecute în diferitele economii unde acestea își au cantonate capitalurile (Postelnicu și Postelnicu, 2000, p. 120).

Rolul actorilor economici transnaționali în economia globală a crescut considerabil, prin conceptul de companie transnațională referindu-ne la actori globali cu o puternică influență în sfera politică, economică, socială internațională.

Acestea exercită un rol esențial în sectoare specifice ale activității economice, printre care (Moisiuc, 2001, p. 200):

- sectorul bancar și financiar, în care companiile transnaționale își construiesc adevărate monopoluri la nivel mondial și local;

- comerțul internațional unde companiile transnaționale își impun produsele lor înalt-competitive pe toate piețele naționale; peste 50% din comerțul global cu bunuri este controlat de ele, ca și manipularea nivelurilor de transfer a prețurilor în comerțul intern al agențiilor, filialelor și sucursalelor aceleiași companii;

- nivelul tehnologic prin ISD contribuind la dezvoltarea acestui nivel în statul-gazdă;

- nivelul de dezvoltare economică a statului gazdă, prin contribuția cu resurse financiare, tehnologice, de management, prin crearea de locuri de muncă, prin crearea și dezvoltarea întreprinderilor sau prin re tehnologizarea și modernizarea acestora;

- sectorul serviciilor, în special cel hotelier, bancar, de călătorii, al industriei de transport;

- problemele legate de mediu, prin reducerea emisiilor poluante sau prin influențarea adoptării unor legislații mai puțin restrictive față de investițiile poluante;

- introducerea unui tip de management modern, pregătirea personalului, furnizarea de experiență și de know-how;

- domeniul politic, ca o consecință a importanței lor pentru producția și exporturile statului gazdă și al statului de origine. Finanțele lumii sunt dominate de dolar, euro și de yen și de câteva mari bănci transnaționale. Aceste mari bănci influențează multe dintre deciziile economice și politice ale lumii și ne afectează mai mult sau mai puțin pe fiecare dintre noi.

Un alt aspect extrem de important vizează domeniul fiscal, posibilitatea controlului asupra finanțelor unei astfel de companii fiind în general redusă. Astfel, este favorizat transferul unor importante sume de bani rezultate din activitățile comerciale, existând chiar și riscul disimulării acestora în scopul sustragerii de la plata obligațiilor datorate statului. Prin spălarea internațională a banilor s-au impus costuri considerabile economiei mondiale, având drept consecință și deteriorarea operațiunilor eficiente ale economiilor naționale și, prin promovarea unei politici economice mai proaste, coruperea lentă a pieței financiare, reducerea încrederii publice în sistemul financiar internațional și, drept rezultat, reducerea sistemului de creșterea a economiei mondiale. Confrunțați cu aceste probleme, factorii politici de decizie ai țării ar fi forțați să-și înăsprească politica fiscală pentru a încerca să creeze un surplus bugetar care să fie folosit pentru neutralizarea efectelor monetare ale influențelor de capital (Săcălean, 2008, p. 5).

Globalizarea este un proces greu de controlat la scară planetară, deoarece elementele componente fac parte dintr-un angrenaj complex, așa cum disfuncțiile care apar la nivelul unui subansamblu, pot crea crize la nivelul întregului sistem.

Efectele globalizării sunt diverse și greu de anticipat întrucât cuprind toate domeniile de activitate a unei țări. Principalele efecte generate de procesul deglobalizare sunt:

- societățile transnaționale;
- investițiile străine directe;
- globalizarea pieței financiare internaționale;
- dereglementarea și liberalizarea;
- evoluția comunicațiilor globale;
- globalizarea sectorului public;
- efecte sociale;
- efecte asupra mediului înconjurător.

4. Concluzii

Nu există o definiție a globalizării într-o formă universal acceptată și probabil, nici definitivă. Motivul rezidă în faptul că globalizarea subinclude o multitudine de procese complexe cu o dinamică variabilă atingând domenii diverse ale unei societăți. Ea poate fi un fenomen, o ideologie, o strategie, sau toate la un loc.

Globalizarea este termenul modern folosit la descrierea schimbărilor în societăți și în economia mondială, care rezultă din comerțul internațional extrem de crescut și din schimburi culturale. Descrie creșterea comerțului și a investițiilor datorită căderii barierelor și interdependenței dintre state. În context economic, este des întâlnită referirea, aproape exclusivă, la efectele comerțului și, în particular, la liberalizarea comerțului sau la liberul schimb.

În conchidere, haosul cu care ne confruntăm astăzi derivă din faptul că, pornind de la dezvoltarea tehnologică și economică (care nu ar fi fost posibile fără susținerea dezvoltării intelectualilor europeni, în special), un număr important al activităților umanității se situează pe o scală și un orizont atât de mari, încât au depășit granițele naționale, în limitele cărora statele suverane își exercită dreptul la guvernare. Acest fenomen a fost denumit globalizare, un termen care ascunde mai multe decât lasă să se înțeleagă. Pe măsură ce domeniul activităților umane se extinde dincolo de reglementările statului-națiune, legalitatea și regulile au devenit prea strâmte.

5. Referințe bibliografice

1. Brăilean T., *Economie generală*, Ed. Institutul European, 2004.
2. Dobrescu P., *Geopolitica*, Ed. Comunicare.ro, 2003.
3. Dicken P., „*Global shift. The internationalization of economic activity*”, second edition, Paul Chapman Publishing Ltd., 1992.

4. Postelnicu G. și Postelnicu C., *Globalizarea Economiei*, Ed. Economică, 2000.
5. Reich R., „*The Work of Nations*”, în Mark Lewis, Robert Fitzgerald, Charles Harvey „*The growth of nations. Culture, competitiveness and the problem of globalization*”, Bristol Academic Press, 1996.
6. Săcălean L., *Globalism și globalizare*, Ed. Universității „Petru Maior”, Târgu Mureș, 2008.
7. Săgeată R., *Globalizare culturală și cultură globală. Global și local în geografia culturală*, Ed. Universitară, București, 2009.
8. Soros G., *Despre globalizare*, Ed. Polirom, 2002.
9. Védérine H., *France in an Age of Globalization*, Brookings Institution Press, 1 mai 2001.